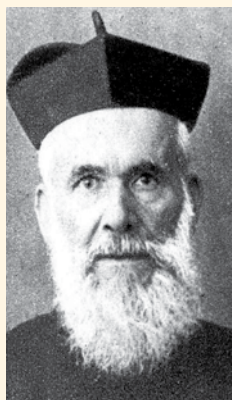

به نظر ماد لونگ محروم کردن خاندان نبوت از حق مشروع خود، مقدمات حکومت نامشروع و خودکامه اموی را فراهم آورد که با دعوت جهانی اسلام تعارضی اساسی داشت.

لئون کایتانی (چپ) هنری لامنس (راست)

کایتانی شاهزاده ایتالیایی و از بنیان‌گذاران سنت شرق‌شناسی در حوزه مطالعاتی تاریخ اسلام بود. هنری لامنس خاورشناس بلژیکی بود که در سن ۱۵ سالگی به طوائف یسوعیون در بیروت پیوست و بعد از آن در لبنان به زندگی ادامه داد و تحقیقات زیادی پیرامون اسلام منتشر کرد.

8- *The Encyclopedia of Religion.*

۹- احمدوند و طاوسی مسرور، فیض کاشانی از منظر خاورشناسان، تهران: مدرسه عالی شهید مطهری، ۱۳۸۸، ص ۱۸.

10- "The Hashimiyat of al-Kumayt and Hashimi Shi'ism", *Studia Islamica*, 70, 1989, pp.5-26.

11- "New documents concerning al-Ma'mun, al-Fadl b. Sahl and 'Ali al-Rida", *Studia Arabica et Islamica, Festschrift for Ihsan 'Abbas on his sixtieth birthday*. Ed. Wadad al-Qadi, Beirut: American University of Beirut, 1981 pp.333-346.

12- *Encyclopaedia of Islam*, 2nd Edition.

13- *Encyclopaedia Iranica*

14- *The Oxford Enc. Of Modern Islamic World*, 1995.

۱۵- احمدوند و طاوسی مسرور، فیض کاشانی از منظر خاورشناسان، ص ۴۷-۴۸.
۱۶- برای ترجمه فارسی این مقاله نگاه کنید به: احمدوند و طاوسی مسرور، فیض کاشانی، از منظر خاورشناسان، ص ۱۴۹-۱۵۴.

17- <http://www.iranicaonline.org/articles/baqer-abu-jafar-mohammad>

in print: Vol. III, Fasc. 7, pp. 725-726

۱۸- نگاه کنید به: جعفریان، حیات فکری-سیاسی امامان شیعه، تهران: علم، ۱۳۹۱، ص ۲۹۱.

19- See. <https://www.iranicaonline.org/articles/ali-al-reza>

۲۰- محسن قمرزاده و مجید کرباس فروشان، «ترجمه و نقد مقاله ماد لونگ با عنوان 'علی الرضا'»، سفینه، ش ۴۲، بهار ۱۳۹۳، ص ۸۴-۱۱۲.

21- *The Succession if Muhammad: A Study of the Early Caliphate.*

22- "Recent Research into the History of Early Shiism" in *History Compass* 7/6 (2009): 1593-1605, 10.1111/j.1478-0542.2009.00625.x, pp. 1595-1596.

23- Henri Lammens

24- Leone Caetani

۲۵- ماد لونگ، جانشینی محمد، ص ۱۷.

۲۶- همان، ص ۲.

۲۷- همان، ص ۵۲۳-۵۳۳.

۲۸- نک. جعفریان، حیات فکری-سیاسی امامان شیعه (ع)، ص ۱۹۱.

۲۹- ماد لونگ، جانشینی محمد، ص ۴۵۳.

خاندان نبوت از حق مشروع خود و انتخاب ابوبکر و عمرو عثمان پس از وی مقدمات حکومت نامشروع و خودکامه اموی را فراهم آورد که با دعوت جهانی اسلام تعارضی اساسی داشت. این کتاب در سال ۱۳۷۷ شمسی در ششمین دوره اعطای جایزه جهانی کتاب سال جمهوری اسلامی ایران جایزه بهترین کتاب را دریافت کرد. رابرت گلیو در مقاله‌ای با عنوان «پژوهش‌های جدید در تاریخ تشیع متقدم» گزارشی مهم از این کتاب به دست داده است.^{۲۳} ویلفرد ماد لونگ در این کتاب با رجوع به نظریات هنری لامنس^{۲۴} (۱۸۶۲-۱۹۳۷م)، مستشرق بلژیکی، و کایتانی^{۲۵} (۱۸۶۹-۱۹۳۵م)، مستشرق ایتالیایی، مسئله جانشینی پیامبر (ص) را آغاز می‌کند و در ادامه هر دو دیدگاه را رد می‌کند. لامنس در مقاله خود با عنوان «مثلث قدرت ابوبکر، عمرو ابوعبیده»، علی (ع) را فردی ساده معرفی کرده که نمی‌توانسته به خلافت مسلمانان برگزیده شود. کایتانی نیز مخالفت بنی هاشم با خلافت ابوبکر را صرفاً از منظر قدرت طلبی و کینه‌توزی تفسیر کرده و به این نکته اشاره می‌کند که اگر خود پیامبر بود قطعاً ابوبکر را انتخاب می‌کرد.^{۲۵}

از دیگر دیدگاه‌های قابل توجه ماد لونگ در این اثر درباره شیعه این است که از نظری «کمتر کسی از مورخان امروزی افسانه سیف بن عمر درباره ابن سبا را می‌پذیرد»^{۲۶}. به علاوه، وی در بخش ضمایم کتاب بر خلاف سلف خود در زمینه اخبار ازدواج‌های امام حسن (ع) مسیری دیگر پیموده و، با ارائه بحثی مستند به منابع معتبر تاریخی شیعه و سنی، روایت‌های ازدواج‌های فراوان آن حضرت را نادرست دانسته و اینکه امام علی (ع) اهل کوفه را از ازدواج با امام حسن (ع) به جهت مطلق بودن بر حذر بدانند باورنکردنی می‌داند.^{۲۷} به علاوه، ماد لونگ، بر خلاف نظرات مغرضانه و به دور از انصاف علمی لامنس و نیز اصرار دونالدسون، اشپولر و موننگمری وات به درگذشت طبیعی امام حسن (ع) بر خلاف گزارش‌های منابع شیعی و سنی^{۲۸}، مسمومیت آن حضرت توسط معاویه را قابل قبول می‌داند و می‌نویسد: «معاویه [در هنگام صلح] جانشینی حسن (ع) را بعد از خود به رسمیت شناخته و حسن (ع) امر جانشینی را مشروط به رأی شورا دانسته است. این اوضاع و شرایط صحت روایاتی را تأیید می‌کند که بر طبق آن‌ها حسن (ع) به تحریک معاویه و به دست همسرش، جعد، دختر اشعث بن قیس، مسموم شد».^{۲۹}

پی‌نوشت

1- Wilferd Ferdinand Madelung.

2- R. Strothmann.

3- B. Spuler.

4- Robert Gleave.

۵- برای آشنایی با رابرت گلیو و آثارش، غلام احیا حسینی، شیعه‌پژوهی و شیعه‌پژوهان انگلیسی زبان، زیر نظر محسن الویری و عباس احمدوند، قم: مؤسسه شیعه‌شناسی، ۱۳۸۷، ص ۱۶۸-۱۷۰-۲۸۶-۲۸۸ را ببینید.

6- "The father of modern British Shia studies, Professor Wilferd Madelung".

۷- شامل مقالاتی با این عناوین: «مباحثاتی درباره مشروعیت خراج در شیعه»؛ «دیدگاه‌های شیعه درباره زنان، منعکس شده در فقه»؛ «مساومت شیعیان و خوارج در شکل‌گیری دانش کلام قبیل از اشعری»؛ «نکاتی درباره تشیع غیراسماعیلی در مغرب»؛ «منابع فقه اسماعیلی»؛ «خاستگاه‌های نزاع درباره مخلوق بودن قرآن».